

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Голові Комітету Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової та митної
політики**

Данилу ГЕТМАНЦЕВУ

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008

hetmantsev@rada.gov.ua

Шановний Даниле Олександровичу!

Національна асоціація адвокатів України (далі – НААУ) висловлює Вам свою повагу та звертається стосовно такого.

18 березня 2024 року у Верховній Раді України було зареєстровано проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090).

Законопроект спрямований на адаптацію податкової політики України до стандартів Європейського Союзу та зменшення споживання тютюнових виробів серед населення. Цей законопроект є частиною ширшої стратегії щодо покращення здоров'я населення та виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС.

З огляду на важливість пропонованих змін Комітет НААУ з питань митного та податкового права здійснив його правовий аналіз:

Основні зміни

Законопроект № 11090 від 18.03.2024 пропонує такі основні зміни до Податкового кодексу України.

1. *Заплановано поступове підвищення акцизного податку на тютюнові вироби.*

Вид тютюнових виробів	Одиниця виміру	Поточна ставка (2024)	01.07.2024 - 31.12.2024	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік	% різниця
Сигарети	1000 шт./євро	44	47	58	61	64	67	>34%
Тютюн, Сигари	євро за 1 кг	55	60	73	77	81	85	>35%
Електронні сигарети	1000 шт./євро	63,45	63,45	70,4	70,8	71,14	72	>12%
Мінімальне акцизне податкове зобов'язання	1000 шт./євро	63,45	63,45	78	82	86	90	>12%

2. *Зміни у методології обчислення акцизу на тютюнові вироби*

Пропонується зміна методики обчислення акцизу, зокрема розрахунок здійснюється від євро та за курсом НБУ, що діє на 0 годин першого дня календарного року, у якому здійснюється: придбання марок акцизного податку, формування унікального ідентифікатора в електронних сигаретах та першого дня календарного місяця з дня реалізації тютюнових виробів, подання митної декларації при ввезенні тютюнових виробів тощо.

Відповідно у разі зміни валютного курсу розмір ставки акцизного податку на тютюнові вироби будуть змінюватися щомісяця.

3. *Вводяться тимчасові обмеження на продаж акцизних марок і підвищений акцизний податок для великих обсягів тютюнових виробів під час дії воєнного стану.*

Обмеження продажу марок акцизного податку - протягом трьох звітних місяців поспіль перед підвищенням ставок акцизного податку обсяг продажу акцизних марок підприємству-виробнику або імпортеру не може перевищувати 120 % середньомісячного обсягу реалізації за попередні дев'ять місяців.

Якщо протягом цих трьох звітних місяців обсяги реалізації на внутрішньому ринку або ввезення перевищують 120 % середньомісячного обсягу за попередні дев'ять місяців, акцизний податок на такі обсяги сплачується з коефіцієнтом 1,5.

Аналіз законодавства ЄС

Законодавство Європейського Союзу передбачає високі ставки акцизного податку на тютюнові вироби як засіб боротьби з курінням і захисту громадського здоров'я. Директива ЄС 2011/64/EU регулює структуру та ставки акцизів на тютюнові вироби, вимагаючи мінімальні рівні оподаткування для сигарет та інші тютюнові вироби, що становлять 60 % від середньої роздрібною ціни або 90 євро за 1000 сигарет, залежно від того, що більше.

Законодавство ЄС також охоплює нові види тютюнових виробів, включаючи електронні сигарети та продукти для нагрівання тютюну, що дозволяє адаптувати регуляторні рамки до ринкових змін. ЄС прагне до гармонізації ставок акцизного податку, щоб уникнути значних відмінностей між країнами-членами та зменшити контрабанду і незаконну торгівлю тютюновими виробами.

Недоліки імплементації

1. Підвищення акцизів на тютюнові вироби може сприяти збільшенню контрабанди та нелегального виробництва сигарет.
2. Україна не зобов'язана визначати розмір акцизу в євро, оскільки Директива ЄС не містить таких вимог.
3. Застосування курсу НБУ на щомісячній основі для розрахунку акцизу може погіршити можливість планування господарської діяльності підприємств і їх фінансову стабільність.

4. Зменшення попиту на тютюнову продукцію може негативно позначитися на малих підприємствах (скорочення робочих місць та банкрутство), що негативно вплине на економіку.
5. Різке підвищення цін на тютюнові вироби може викликати невдоволення серед населення, що може спричинити соціальну напругу та протестні настрої, такі зміни потребують проведення широких інформаційних кампаній для пояснення переваг політики підвищення акцизів і зниження ризиків для здоров'я.

Загалом, підвищення акцизного податку на тютюнові вироби має низку значних недоліків. Одним з основних ризиків є збільшення нелегального виробництва та контрабанди тютюнових виробів. У нинішній ситуації, коли більшість ресурсів держави спрямовані на ведення війни, Україна не зможе ефективно боротися з цими явищами через недостатній адміністративний ресурс. Це лише посилить проблему тіньової економіки, яка вже зараз значно впливає на бюджетні надходження.

Крім того, адаптація до законодавства ЄС, яка передбачає підвищення ставок акцизу, може бути невчасною для України. У країні, яка перебуває у стані війни, економічна стабільність і підтримка бізнесу є першочерговими завданнями. Зміни, спрямовані на гармонізацію з європейськими стандартами, можуть негативно позначитися на внутрішньому ринку, що вже страждає від нестабільності.

НААУ вважає, що проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби» є адаптацією до країн ЄС, у яких немає війни, а тому наразі він є передчасним.

З повагою

Голова

Національної асоціації адвокатів України,

Ради адвокатів України

[ПІДПИС]

Лідія ІЗОВІТОВА